

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

III. Vtrum relationes personarum in Deo sint de effentia, ratione & conceptu diuinitatis, deq[ue] ea in abstracto formaliter prædicentur, & an vicißim essentia diuina sit de ratione & conceptu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

ex communi, contra Præpositiuum, qui cum negaret nomina abstracta propriè Deo conuenire, negauit proprietates seu relationes esse in personis; cum potius dicendum sit esse personas, non in personis.

24 Ratio assertionis est quoad primam partem. Quia ex dictis quæstion. 1. personæ realiter differunt à personis, non ratione essentia, aut perfectionis absolutæ, sed ratione relationum, quibus inter se opponuntur. Ergo necesse est, ipsas etiam relationes realiter differre à personis, quibus mediatè vel immediate opponuntur, vt paternitatem à Filio; Filiationem à Spiritu sancto &c.

Ratio secundæ partis est. quia sicut inter essentiam & relationem nulla est oppositio relatiua, ita nec inter personam & relationem eidem inexistentem; puta inter Patrem & paternitatem. Accedit, quod relatio idem est cum essentia, & essentia idem cum persona; ergo cum alioqui, vt dictum, nulla sit inter personam & relationem oppositio, consequens est, etiam personam & relationem eidem inexistentem, à parte rei idem prorsus esse. Denique cum persona sit aliquid vnum constans essentia & relatione, si relatio à paternitate differret, sequeretur personam esse aliquid compositum; quod est absurdum.

25 Ratio tertie partis est. Quia relatio ad personam comparata, habet se, iuxta nostrum concipiendi modum, quasi per modum formæ & proprietatis personalis ad suppositum: Ergo rectè dicitur esse in persona; à qua, ob dictam causam, vtique ratione differt, & virtualiter; cum forma seu differentia suppositalis seu personalis in rebus creatis, vtique à parte rei differat à persona.

26 Assertio VIII. De relationibus non possunt absolute & sine addito prædicari participia & verba notionalia; V. G. paternitas generat, aut paternitas est generans; etsi prædicentur de personis. Ita S. Thomas cit. quæst. 40. a. 1. ad 3. ex communi. Ratio est. Quia tametsi personæ & relationes ipsæ inexistentes secundum rem idem sint, differunt tamen secundum modum significandi: personæ enim sunt, & significantur vt supposita; proprietates autem, non vt supposita, sed vt formæ suppositorum: Ergo participia & verba notionalia non possunt absolute & sine addito de relationibus prædicari: Consequentia probatur. Quia participia & verba notionalia significant actus notionales, actus autem suppositorum sunt, & de his prædicantur, non de formis, quæ vt sic actiue non sunt; esto idem sint cum suppositis: quia in his propositionibus, in quibus agere seu actio in actu exercito absolute prædicatur, ad veritatem non sufficit verificatio in sensu identico, sed requiritur, vt veræ sint in sensu formali, vt dictum q. 1. dub. 7. & dicitur rursus dub. 5. Dixi absolute non posse prædicari, quia cum addito benè dici potest. paternitas est res generans, vt in simili de Essentia dictum cit. q. 1. dub. 7.

D V B I V M III.

Vtrum relationes personarum in Deo, sint de essentia, ratione & conceptu diuinitatis, de q. ea in abstracto formaliter prædicetur; & an vicissim Essentia diuina sit de ratione & conceptu relationum.

Ad S. Thom. 1. p. q. 28. 2. 2.

T Ametsi ex dictis constet, relationes esse ratione distinctas ab essentia, dubium tamen restat, vtrū non in ratione & conceptu adæquato essentia includantur, vel contra; seu vicissim alterū ad rationem alterius quouis modo pertineat; cū etiam inter ratione distincta vnum possit esse de ratione & conceptu alterius, sicut definitio de ratione definiti; superius de ratione inferioris; pars de ratione totius, &c.

Et quod ad priorem partem quæstionis attinet, est triplex Doctorum sententia. Prima vniuersim affirmat, attributa etiam relatiua, adeoque relationes esse de quidditate, essentia, ratione, & conceptu ipsius diuinitatis. Ita Thomistæ quidam recentiores apud Suarez li. 4. c. 5. & tribuitur Caietano hic q. 28. artic. 2. & quæst. 39. a. 1. & videtur consentire Gregorius de Valentia quæstion. 13. pun. 1. Citatur etiam S. Thomas hic q. 28. a. 2. ad 3. cum ait, in perfectione diuini esse omnia includi.

Secunda sententia est, relationes seu attributa relatiua esse de ratione seu conceptu Essentia; quare si in propositionibus seruetur sensus formalis, de essentia in abstracto formaliter non prædicari. Ita vniuersim de attributis diuinis sentiunt Ariminenis & Capreolus in 1. d. 8. Vasquez disp. 119. c. 2. & alij citati disp. 2. q. 2. dub. 5. particulatim autem de attributis relatiuis, quæquid sit de absolutis, ita docent Henricus Gandauensis quodlib. 5. q. 6. Egidius in 1. d. 34. a. 2. Argentina ibidem, Ferraricensis 2. cont. gent. cap. 9. vbi ait: Paternitas non est de conceptu diuinitatis, etiamsi prout in se est, concipiatur. Idem docent Torres quæst. 28. artic. 2. & Molina eodem artic. 2. disp. 4. & disp. 6. conc. 3. & 4. & Suarez hic lib. 4. capit. 5. qui tres tamen de attributis absolutis oppositum docuerunt, vt suo loco dictum. Idem planè docet S. Thomas quæst. 33. art. 3. ad 1. vbi ait; in Deo communia includi in intellectu propriorum, (nimirum personarum;) at non è conuerso: sicut Deus est de conceptu Patris, sed non contra. Et q. 8. de potentia a. 2. dicit istam propositionem, Essentia est Paternitas, non esse per se. Et 3. part. q. 3. a. 4. dicit, nostrum intellectum intelligere posse bonitatem, & alia attributa essentialia, non intellecta paternitate, & Filiatione.

Tertia sententia est Albertini tom. 1. princip. 7. coroll. 1. dub. 2. qui distinguendo ait, Relationes siue diuinitate (distributiue intelligit) siue collectiue sumptas, non esse de essentia Dei; ne communicata essentia cogamur admittere etiam

commu-

communicari relationes; disiunctim verò esse de essentia, ne ea ut sic carere dicatur ultimo quasi complemento substantiæ, quæ est personalitas.

Eadem ferè sententiarum varietas est circa alteram partem quæstionis, An essentia diuina sit de ratione & conceptu relationum. Primo enim Molina hic q. 28. a. 2. disp. 6. & Vasquez disp. 12 1. cap. 2. & 4. fultentur, non solum conceptum relationis non pertinere ad conceptum essentiæ, sed etiam conceptum essentiæ non includi in conceptu relationis.

Secundo Torres & Zumel, hic q. 28. art. 2. & Suarez lib. 4. cap. 7. etiam negent relationes ut sic esse de conceptu, ratione, & essentia diuinitatis, dicunt tamen essentiam diuinam esse de conceptu formali omnium relationum diuinarum.

Tertio denique Bannes hic q. 28. art. 2. vtrumque asserit, & relationes esse de essentia & conceptu diuinitatis, & hanc vicissim de quidditate & conceptu relationum. Nos insistendo ijs, quæ docuimus cit. disp. 2. q. 2. dub. 5. & 6. sentimus, formaliter & iuxta nostrum concipiendi modum, nec relationem esse de conceptu & ratione essentiæ, nec essentiam esse de conceptu relationis: quod sequentibus assertionibus declaramus.

5 Assertio I. Attributa omnia etiam relatiua, prout à parte rei in Deo existunt, sunt de essentia, quidditate & ratione ipsius DEI ac diuinitatis. Hæc videtur mens auctorum primæ sententiæ superius relata. Probatum I. Quia in Esse diuino nullum prorsus est accidens, nec prædicamentale, nec prædicabile; saltem loquendo de ijs attributis diuinis quæ Deo ipsi simpliciter & absolute necessario competunt, ut sunt etiam relationes personarum, ex dictis. II. Quidditas essentiæ diuinæ intrinsecè adeoque essentialiter includit omnes perfectiones, tum simpliciter simplices. tum possibiles in tali ente: cum re ipsa sit ens perfectissimum, in seipso intrinsecè includens omnes perfectiones modo possibili & optimo. III. Quia alias fatendum esset, à parte rei vnus rationem obiectiuam & quidditatem, non esse rationem & quidditatem alterius; quo fieret, ut plures essent quidditates seu realitates à parte rei in Deo, etiam non oppositæ: hoc vero est absurdum: sic enim ex consequenti admittenda esset compositio inter essentiam & attributa: conuenirèt enim ad vnũ aliqd cõstituendum, etiam ut distinctæ quidditates à parte rei, & ante operationem intellectus. IV. Si relationes non essent à parte rei, ut in Deo sunt de essentia Dei, tum à parte rei essent modi quidam substantiales, ipsam essentiam ultimè complementes & determinantes; sed impossibile est, ut essentia Dei vllis modis substantialibus vere ac in re ipsa perficiatur seu determinetur. Ergo, &c.

6 Obijcitur. Communicata essentia totum communicatur, quicquid est de quidditate ipsius: Ergo cum Pater Filio communicet totam suam essentiam, etiam communicabit Paternitatem, quæ est de essentia ipsius: consequens verò est absurdum: Ergo, &c.

Ad hoc argumentum, quod ab omnibus, saltem propter identitatem realem relationum cum

essentia, necessario soluendum est, Respondeo antecedens esse verum, si ea inter se non distinguantur virtualiter, modo explicato dub. præced.

Quia vero hæc saltem virtualiter distincta sunt, non est necesse, vno communicato, etiam alterum formaliter communicari. Plura q. 1. dub. 4.

7 Assertio II. Iuxta nostrum tamen imperfectum concipiendi modum, relationes personarum sunt extra essentiam, seu potius extra cõceptum essentiæ diuinæ, adeoque ita de se mutuo formaliter non prædicantur. Ita docent auctores secundæ sententiæ supra relata. Probatum primo ex SS. Patribus & Concilijs. Ita enim docet Augustinus lib. 5. de Trinit. cap. 6. vbi ait, relationes non prædicari de Deo secundum substantiam, neque etiam secundum accidens; sed ut ad aliquid. Et lib. 7. cap. 2. & 4. dicit, aliud esse in Patre, esse Patrem, vel esse Deum, seu esse simpliciter. Idem habet Anselmus lib. de Spiritu sancto. Et Boëtius lib. de Trinit. disertè asserit & probat, Trinitatem non dici substantialiter (id est, essentialiter) de Deo. Idem indicant SS. Patres, quando communia vocant essentialia, propria vero personalia. Fauent etiam Concilium Lateranense cap. Firmiter & cap. Damnamus, de summa Trinitate, & fid. Cathol. & Concilium Florentinum decreto vnionis, & alia, dum asserunt, Patrem communicasse Filio totam essentiam, non vero relationem. Distingunt ergo SS. Patres & Concilia secundum rationem nostram, essentiam & essentialia à relationibus, non solum tanquam eorum à parte, sed etiam adæquatè inter se.

8 Secundo probatur ratione. Tum quia singula ista habent in nobis conceptus formales adæquatè distinctos, quorum vnus scilicet non includit alium. Concipimus enim essentiam veluti formam completam, perfectissimam, omni alia natura superiorem; relationes verò, seu proprietates personales, quasi modos quosdam substantiales ipsius essentiæ, non quod tales à parte rei sint, vere scilicet perficientes naturam; sed quod instar talium seu proprietatum, seu modorum concipiantur, omni imperfectione seclusa. Tum quia alias aut formaliter communicari oporteret ipsas relationes omnibus personis; aut certe nulla persona per se spectata, iuxta nostrum concipiendi modum, esset simpliciter Deus; utpote secundum se carens formaliter aliqua perfectione, quæ est de ratione intrinseca & conceptu Dei, etiam iuxta nostrum concipiendi modum.

9 Assertio III. Eodem modo, & cum eadem distinctione, respondendum est ad alteram partem quæstionis: nimirum à parte quidem rei essentiam diuinam intrinsecè & quidditatiuè includi in relationibus; at vero secundum nostrum imperfectum concipiendi modum non item: ac proinde absolute loquendo, essentiam diuinam non esse de ratione formali, & conceptu relationum. Probatum & declaratur ex dictis. Nam cum à parte rei nulla prorsus sit inter hæc distinctio; sed omnis eorum distinctio fiat solum per varios conceptus imperfecte diuinum esse apprehendentes; ipse vero Deus multo minime sub eiusmodi conceptuum varietate, ut est in se, propria notitia concipitur, nec vel ipse, vel etiam beati ita DEVM

cogno-

cognoscant, distinguentes varijs eiusmodi conceptibus relationes ab essentia, vel essentia à relationibus, ex dictis dubio præcedenti; sequitur à parte rei vnam tantum simplicissimam entitatem ac quidditatem esse, in qua nihil sit, quod sit extra illà, seu rationem obiectiuam illius. Nostro vero imperfecto concipiendi modo, cum alia sit ratio, alijsq; concept⁹ essentia, alius relationum, ideo iuxta nostrum concipiendi modum, nec relationes in essentia, nec essentia in relationibus seu conceptu eorundè formaliter includuntur; ac proinde nec formaliter de se inuicè prædicantur.

10 Et confirmatur. Quia alias consequens videretur, Verbum diuinum per essentiam suam terminare naturam humanam, non minus quam per relationem, seu proprietatem personalem. Quorum enim rerum eadem est ratio formalis, earum etiam proprietates & operationes, seu prædicata sunt eadem: seu quod idem est, quod formaliter includit rationem prædicati alicuius, de eo etiam formaliter prædicari potest talis attributi operatio seu functio. Quod etiam hoc syllogismo magis patescit: Verbum diuinum terminat naturam humanam: Verbum formaliter est essentia: Ergo essentia terminat. In quo Syllogismo expositorio conclusio est falsa, & tamen præmissæ in contraria sententia conceduntur. Neque hic valet responsio, terminum *Essentiam*, etiam si sit singularis, æquivalere tamen pluribus re distinctis; ac re ipsa pluribus communicari: quia hoc tantum obstat, quo minus essentia diuina in eiusmodi Syllogismo expositorio possit esse medius terminus, non autem, quo minus possit esse maius, vel minus extremum, vt in proposito accidit.

11 Atque hæc procedunt de relationibus in abstracto, comparatis cum essentia: at vero si loquamur de relationibus in concreto, hoc est, de ipsismet personis diuinis, tum procul dubio in suo conceptu intrinsicè includunt essentiam, vt suppositum quodlibet, naturam; quod omnes non minus fatentur, quam quod relationes personarum saltem oppositæ, & quæ personas constituunt, vt dicemus, cum inter se realiter distinguantur, non sint de conceptu sui ipsarum, mutuo inter se.

Obijcitur contra secundam & tertiam assertionem. Si essentia diuina formaliter non includit relationes, nec relationes formaliter includunt essentiam, vt dictum, sequitur, nec essentiam, nec relationes personarum in Deo esse simpliciter infinitas, saltem iuxta nostrum concipiendi modum: hoc autem videtur absurdum, &c.

12 Respondeo, veram esse sequelam; si loquamur de infinito in omni genere entis; falsam, si loquamur de infinito in suo genere, puta essentia, seu relationum, siue proprietatum personalium: sicut enim ratione nostra relationes ab essentia distinguimus; ita necesse non est, vt vel relationes sint infinitæ etiam in genere essentia, aut vt essentia sit infinita etiam in genere relationum; satis est quilibet esse infinitas in suo genere, vt in simili etiam respondet Suarez lib. 3. cap. 10. num. 8. Plures huius generis obiectiones dissoluimus cit. disp. 2. q. 2. dub. 5. & 6.

DVBIUM IV.

Verum Relationes personarum in Deo formaliter sint perfectiores, & quidem simpliciter simplices; & quomodo ratione earundem multiplicentur in diuinitum transcendentia cetera, tum Existentia.

Ad S. Thomam 1. p. q. 28. a. 2.

NON est questio, an Relationes personarum in Deo, prout idem sunt cum essentia, sint perfectiones; constat enim inter omnes, eas hac ratione spectatas, esse perfectiones, seu potius ipsamet perfectione essentia diuina: sed questio est, & celebris inter Scholasticos controuersia, de relationibus formaliter sumptis, quatenus ratione nostra distinguuntur ab essentia, non quidem, hoc sensu proprie & principaliter, vt quaratur, an relationes diuina, præcisè vt relationes sunt, abstracto quod sunt tales relationes, sint perfectiones, vt Bannes, & alij nonnulli Thomistæ recentiores existimasse videntur; hoc enim sensu questio merè Philosophica redderetur: sed quaritur, an illæ formaliter, vt sunt etiam tales relationes, nempe in Deo, seu diuina, ab ipsa tamen essentia Dei ratione distinctæ, sint perfectiones. Ratio autem difficultatis est: quia si non sunt perfectiones, quomodo sunt veræ relationes reales; cum vnaquæque res, vt sic dicat perfectionem: si autem sunt; ergo vna perfectio est in vna persona diuina, quæ non est in alia: ac proinde singularis non sunt infinitæ.

De qua re prima sententia est, relationes in Deo formaliter vt sic, nec perfectionem, nec imperfectionem dicere; ac proinde nec dari plures perfectiones personales in Deo, quæ & inter se realiter, & ab essentiali perfectione ratione distinguantur. Ita docent Scotus in 3. d. 1. quest. 1. & 4. & quodlib. 5. a. 1. & 2. Durandus in 3. d. 1. q. 3. Richardus in 1. d. 24. art. 1. q. 3. Capreolus d. 7. q. 1. a. 2. Caietanus hic q. 28. art. 2. tamen si idem in 3. part. q. 3. a. 1. de relationibus quatenus formaliter personalitates, & subsistentes sunt, oppositum doceat. Eandem sententiam sequuntur communiter Thomistæ recentiores, & Molina quest. 42. a. 6. disp. 2. Fundamentum huius sententia potissimum sumitur ex ratione dubitandi allata.

Secunda sententia est, esse quidem vnamquamque relationem formaliter perfectionem, etiam simpliciter simplicem, sed non distinctam à perfectione ipsius essentia diuina; ac proinde nec esse plures perfectiones, sed eandem; quæ in Patre sit Paternitas, in Filio filiatio. Ita Maior in 1. diff. 33. ad 2. & Torres 1. part. quest. 28. art. 2. disp. 3. part. 2. Verum rectè Suarez lib. 3. cap. 9. notat, hanc sententiam vel sibi non constare, vel à prioribus non differre.

Tertia.